

Gostilničarski vestnik

Štirokovno glasilo „Zveze združenj gostilniških obrti dravske banovine v Ljubljani“

Člani Zveze prejema list brezplačno, za nečlane stane letno din 36.—. Oglasi se računajo v oglašnem delu din 0.75 od mm in stolpa, v tekstnem delu in na zadnji strani pa din 1.— od mm in stolpa.

Telefon 39—14

Izhaja okoli 20. vsakega meseca

Ček. rač. št. 11.430

Leto VIII.

Ljubljana, 31. oktobra 1939.

Štev. 10.

Kaj bo s kreditiranjem in cenami

Zivimo v nestalni dobi, ko gredo okoli nas visoko valovi mednarodne politike in ko se velik del Evrope nahaja v vojni, kateri ni videti trenutno nobenega konca. Naša država — to moramo vedno in vedno poudarjati — stremlji z vsemi silami za to, da ostane nevtralna in se pri tem opira na slična stremljenja tudi drugih držav, zlasti pa naše sosede Italije, ki doslej še ni posegla v vojno. Toda tudi pri nas se poznajo posledice zlasti gospodarske vojne.

Naša država je še vedno kmetijska država, ki producira dovolj živil za domačo porabo. Le redka hranila, s čimer, da jih moramo več ali manj uvažati iz prekomorskih držav, ker jih ne moremo proizvajati doma. To so predvsem kolonialni proizvodi, kava, čaj, kakao, razne vrste dišav in začinov, pa tudi riž. Zaradi klimatskih razmer ne moremo proizvajati teh proizvodov doma, stremimo pa za to, da vsaj one proizvode, katere lahko proizvajamo doma, tudi dejansko proizvajamo. Tako je dana velika možnost še povečati nasade riža in bombaža v Južni Srbiji, ki je zaradi svojega podnebja za ti dve rastlini zelo ugodna. Seveda pa tudi ne bo mogla južnosrbska proizvodnja nam v kratkem času dočeti vseh količin, katere potrebujemo, tako da bomo še naprej navezani na uvoz.

Ker pa je te proizvode treba plačati z devizami, je jasno, da bomo devize dobili le tedaj, če bomo sami tudi prodajali v državi, ki plačujejo z devizami. Tako vidimo, da je navezan naš uvoz v največji meri na naš izvoz. Brez enega ni drugega. Zaenkrat kaže dobro za naš izvoz v devizne države, razen če ne bodo nastopile prometne težave, kar velja tudi za uvoz.

Je pa nastal nov položaj tako v naši kakor tudi v svetovni trgovini in gospodarstvu sploh. Denar je prišel izredno do veljave, ker se vedno bolj udomačuje praksa, da se zahteva takojšnje plačilo ali pa celo plačilo naprej. To dela predvsem industrija, ki mora sama svoje surovine in polizdelke, iz katerih potem izdeluje svoje izdelke, plačevati ali v naprej ali takoj ob prevzemu. Industrije prenašajo potem to na trgovine in obrt, ter na druge sloje naroda. To nalaga tudi našemu stanu nove skrbi, ker je gotovine malo, več kapitala pa imamo naloženega v obratih in v blagu.

Istočasno pa se zapirajo kreditni viri. Z dolgoročnimi krediti dolgo časa ne bo nič, je edino upanje, da se bo polagoma obnovilo kratkoročno in srednjeročno kreditiranje, saj mora država s svojimi denarnimi zavodi, med katere spada tudi Narodna banka, uvideti, da brez kreditov danes gospodarsko življenje sploh ni mogoče. Ker smo pa vajeni čakati, čeprav se mudi, potem nam ni računati, da bo vprašanje obnove kreditiranja v celoti tako hitro rešeno in si bo moral v tem položaju pomagati vsak sam, kolikor bo pač zmogel, ker bo tudi drugim šlo slabo. Danes je naš denar veliko vreden, saj se za njega še vedno dobi dosti in zato je svetovati, da si vsak drži zadostne gotovinske rezerve, ker mu bo le na ta način mogoče kolikor toliko poceni priti do blaga.

Ni pa prišla samo gotovina do veljave, prišlo je tudi blago. Posebno se opazja zadnje tedne, da vlada čvrsto razpoloženje za cene blaga. Nekaterih predmetov imamo dovolj, kar pritiska ceno navzdol, drugih pa zopet manj in bati se je, da bodo ravno pri teh cene narasle. To so predvsem uvoženi predmeti, ne toliko industrijski izdelki kot ravno

surovine, ki jih predeluje naša industrija. Cene surovinam so na svetovnih trgih narasle, važno pa je tudi, da so se povečali prevozní stroški po morju, ki so bili prej nizki. Prevozní stroški so se povečali predvsem zaradi vojnega rizika. Če samo zavarovanje proti vojni nevarnosti zahteva veliko večje premije kot doslej, tako da nam je s te strani pričakovati vpliva na zvišanje cen. Ker se mora plačati vse v gotovini, so tudi stroški nabav večji, ker mora vsak veliki uvoznik in industrijec imeti stalno dovolj gotovine, kar je tudi breme za podjetje in povečuje njegove proizvodne stroške. Zaenkrat kaže, da imamo še znatne zaloge raznih surovin in hranil, ki jih uvažamo iz inozemstva in če bodo prometne težave premagane, če lahko računamo z nabavami, toda samo za naše potrebe tudi naprej, vendar po višjih cenah.

Na trgu domačih proizvodov je nastal septembra tisti, ker je ponehal izvoz in ker so tudi prodajalci postali rezervirani. To je vplivalo na cene, ki se niso dosti izpremenile. Toda v bodoče nam je pričakovati znatnega izvoza, kar bo imelo zopet svoj vpliv na cene. Zaradi tega mora naša državna politika iti za tem, da omogoči predvsem za domač konzum dovolj zalog in da so cene teh predmetov v skladu z dejanskimi gospodarskimi razmerami. Ne gre izvažati predmetov, ki bi jih sami lahko potrebovali, posebno če zanje ne dobimo primerne protivrednosti.

Ne moremo se na tem mestu spuščati v podrobnosti, zato ponavljamo na koncu naši glavni misli:

1. Pri nekaterih, zlasti uvoženih predmetih, nam je pričakovati zaradi navedenih razlogov sigurnega dviga cen. Pri drugih zopet moramo pričakovati zvišanja cen v večjem ali manjšem obsegu. Le redki predmeti bodo obdržali sedanje cene.

2. Kreditiranje je v veliki meri zastalo in je oni gospodar gospod, ki ima gotovino. Kdaj se bo zopet obnovilo vsaj kratkoročno kreditiranje, zlasti denarnih zavodov, je nemogoče reči, ker je to odvisno od mnogih faktorjev, ki se iz dneva v dan izpreminjajo. D. P.

Kako je s plačevanjem avtorskih honorarjev?

Ker smo opazili, da večina članov, ki imajo radijske aparate ali druge glasbene instrumente v svojih lokalih ne upoštevajo dovolj resno pogodbe, ki jo je zvezna uprava v njihovem imenu in interesu sklenila z Avtor. centralo v Beogradu in jim zato znižala bremena, smatramo za potrebno, da še enkrat in to zadnjič pojasnimo, to precej mučno zadevo.

Zvezna uprava že od leta 1930. opozarja svoje člane, da se mora reprodukcija glasbe v javnih lokalih v smislu zakona o zaščiti avtorskih pravic plačati avtorski honorar, ki se določi odtodno se je preje enostransko določil od Avtorske centralne v Zagrebu. Zaradi neznanosti v pogledu določevanja in pobiranja teh avtorskih honorarjev so gostilničarske organizacije v državi dosegale, da je prevzelo pobiranje teh avtorskih honorarjev samo eno podjetje, ki stoji pod nadzorstvom prosvetnega ministrstva in ki tudi istočasno potrjuje za vsako leto posebej tarifo.

Prva tarifa, ki jo je odobrilo prosvetno ministrstvo Avtorsko pravno po-

sredništvu v Beogradu je bila izdana dne 7. junija 1937, iz česar sledi, da so bili vsi lastniki radijskih aparatov in glasbenih instrumentov, ki jih imajo v gostilniških lokalih obvezani, da plačajo od 1. junija 1937 do 1. januarja 1938., ko je stopila nova tarifa v veljavo, po 30 din mesečno. Vsled nevdržnosti tako visoke tarife za glasbene aparate v lokalih je zvezna uprava sklenila — in to povdarjamo s precejšnjim trudom — s predstavnikom avtorske poslovalnice UJMa v Beogradu, dne 28. januarja 1938 sledeči sporazum:

»Z medsebojnim sporazumom s predstavnikom Vaše zveze g. Petelnom in predstavnikom UJMe g. ing. Simonovičem smo določili:

1. Da plačajo gostilne na področju dravske banovine avtorski honorar za radijske aparate brez mest Ljubljana in Maribor, kakor združenja Maribor-okolica — 10 din mesečno.

2. Znesek od 10 din pobere cenj. naslov in sicer 6-mesečno naenkrat in v naprej za vse lokale, dočim se ima pobrani znesek oddati zastopniku UJMe v Ljubljani in sicer potem ček. računa s priloženim istočasnim seznamom plačnikov.

3. Če ne bi kateri koli član plačal cenj. naslovu gornjo svoto v določenem času, potem mora plačati polno tarifo, t. j. 30 din mesečno, kateri znesek bo pobral zastopnik UJMe.

4. Izvzeti lokali po toč. 1. tega sporazuma morajo plačati avtorsko takso za radijske aparate po tarifi, t. j. 30 din mesečno.

S spoštovanjem

Avtorska poslovalnica UJMA
ing. Simonović I. r.č.

Naknadno k tej pogodbi pa se je sklenila zopet med navedenima zastopnikoma dodatna, za mesti Maribor in Ljubljano veljavna ustmena pogodba in sicer v tem obsegu, da se v gostilniških lokalih naznačenih mest zniža avtorska taksa od 30 din na 20 din mesečno.

Cez nekaj časa je tuk. avtorska poslovalnica zahtevala od 1. junija 1937 do 1. januarja 1938 popolnoma pravilno avtorsko takso po 30 din, kar je vzbudilo razburjenje med članstvom, ker se je naša pogodba nanašala le od 1. januarja 1938 dalje. Zvezna uprava je pri tem ponovno intervenirala potem Državne zveze v Beogradu, ki nam je s dopisom št. 312 z dne 13. aprila 1938. sporočila, da dovoli avtorska poslovalnica v Beogradu izključno za našo banovino specialno olajšavo in da se plača tudi od 1. junija 1937 do 1. januarja 1938, ko je stopila naša pogodba v veljavo, samo 10 din mesečno in ne 30 din, kakor je določala tarifa potrjena od prosvetnega ministrstva.

Zvezna uprava je dosegla tedaj za svoje člane na dveh dvetretjinsko znižanje avtorske takse na radijske aparate in druge glasbene instrumente, s katerimi se reproducira godba v naših lokalih, kar bi moralo članstvo vzeti z zahvalno na znanje. Ker gostilničarstvo očitno še ne pojmuje ali pa noče poudariti važnosti te pogodbe, naj predložimo s konkretnim slučajem uspeh tega znižanja.

Vzemimo, da ima gostilničar A v svojem lokalu že od 1. junija 1937 do 1. novembra 1939 radijski aparat. Če bi se zaračunala od prosvetnega ministra potrjena tarifa, potem bi moral gostilničar plačati za 29 mesecev po 30 din mesečno, kar zneske skupaj . . . . . 870 din Na podlagi našega posredovanja pa plača sedaj le za 29 mesecev po 10 din le . . . . . 290 din

Za to dobo smo prihranili temu gostilničarju . . . . . 580 din

Reklamacijski odbori bodo zasedali:

v Novem mestu	13. novembra
v Celju	16. „
v Mariboru	21. „
v Ljubljani pa v prvi polovici	decembra.

kar je gotovo precej lepa in pri gostilniških kalkulacijah brezdvomno upoštevana vredna vsota.

Vse to smo pojasnili našim združenjem s posebno okrožnico št. 361 z dne 30. januarja 1938., torej dva dni pozneje, ko smo pogodbo sklenili in še s stalnimi obvestili in opomini v »Gostilničarskem vestniku«.

Kdor bi mislil, da bodo člani to pridobitev zvezne organizacije z veseljem pozdravili, ta se je pošteno zmotil. Te pogodbe so se poslužili v dravski banovini izmed cca 1400 lastnikov radijskih aparatov komaj 204 člani, to se pravi komaj ena sedmina, dočim so hoteli ostali prikriti glasbene instrumente. Naravno, da je avtorska poslovalnica, ki je v zaščito avtorjev postavljena, to sabotažo sklenjene pogodbe opazila, ker je prejela potem te pogodbe komaj 2000 din, dočim bi morala prejeti po številu radijskih aparatov sodeč vsak mesec najmanj 14.000 din avtorskega honorarja. Avtorska poslovalnica je zato poskušala dobiti seznam vseh lastnikov radijskih aparatov, kakršnega ji nismo mogli zaradi poznane discipline našega članstva izročiti. Lastniki aparatov v gostilniških lokalih gotovo niso računali s tem, da imajo davčne uprave točen seznam lastnikov teh aparatov, ker morajo plačati vendar takso po tar. post. 99 in 99a taksnega zakona in da bo avtorska poslovalnica prej ali slej prišla v posest teh seznamov, kar se je končno tudi zgodilo. Avtorska poslovalnica kot zaščitnica avtorjev je tedaj popolnoma upravičeno začela izterjevati od nepriljubljenecv odnosno zamučnikov za nazaj avtorsko takso, kar je vzbudilo med prizadetimi člani silno veliko, toda neupravičenega prahu. Če niso hoteli poslušati nasvetov zvezne organizacije, ki je izdejstvovala za člane dvotretjinsko znižanje avtorske takse, potem bi bila avtorska poslovalnica glasom obstoječe tarife potrjene od prosvetnega ministrstva in glasom naše pogodbe, upravičena izterjati event. tudi s sodiščem pripadajočo polno tarifo, t. j. 30 din od aparata na mesec, česar pa ni storila.

Pripomniti moramo, da je avtorska poslovalnica v Ljubljani pokazala vseh 9 let, kar je v veljavi zakon o zaščiti avtorskih pravic silno veliko razumevanja ter je bila dostopna vsem ugovorom in prošnjam od strani zvezne uprave. Zato se tudi sedaj ni poslužila svojih pravic in postopa obzirno.

Zvezna uprava je tedaj podvzela vse, da je zaščitila interese gostinstva, ker je bila prepričana, da je tarifa za radijske aparate previsoka in je zaenkrat znižala ta honorar od 30 din na 10 din, t. j. za celi 2/3, kar se ji mora šteti le v dobro. Obžaluje pa, da je članstvo, ki je imelo od tega koristi negiralo te ugodnosti in se je raje v svoji lakomnosti izpostavljalo nevarnosti, da bo toženo potom advokatov in da bo 10 din mesečnega avtorskega honorarja naraslo po advokatskem opominu najmanj za 50 din, gotovo pa za par stotakov v slučaju sodnijske tožbe. Avtorska poslovalnica nam je s 1. januarjem 1940 odpovedala pogodbo ter bomo morali zopet sklepiti nov dogovor. V kakšnem

Zvezna pisarna

se od sedaj nahaja v Ljubljani, Tyrševa c. št. 11. I. nadstropje in sicer v isti hiši, v kateri je „Putnik“, (Poleg gostilne „Figovec“). Telefonska št. 39-14 ostane neizpremenjena. — Vhod skozi biletarnico „Putnika“.

obsegu se nam bo posrečilo zaščititi interese gostilničarstva sedaj, je to seveda drugo vprašanje in če ne bo takšen, kakršnega bi si ga mi želeli, potem bo le krivo ono članstvo, ki se za razpise zvezne organizacije in združenih uprav ne zmeni, ki pa začne jadikovati in protestirati, kakor hitro se jih prime od druge strani. Sele tedaj se streznejte in hite v združene pisarne z grožnjo in s tarnanjem, da združene organizacije ničesar ne napravijo, namesto da bi sami sebe pošteno ošeli, ker so premalomarni, da bi poslušali nasvete. Kdor je gostilničar in hoče od svoje obrti živeti ali imeti od nje vsaj korist, bi moral več pozornosti posvečati tej obrti, ker je sicer boljše, da zapre, saj mu je obrt sicer le v nadlego.

Na našo prošnjo je avtorska poslovavnica odstopila tudi od sodnijskega postopanja, toda le pod pogojem, da plačajo neprijavljenci, kakor tudi zamudniki takoj najkasneje pa do 15. novembra t. l. avtorski honorar.

Zvezna uprava je s tem pojasnila vsa event. še nepojasnjena vprašanja glede plačevanja avtorskih nagrad in je izčrpala tudi vsa sredstva, da se enkrat za vselej ta zadeva, ki jo naši člani nikakor ne morejo pojmovati, dokončno uredi. Kdor noče plačati avtorskih tantijem, naj nas posluša in naj odstrani radijski aparat in druge glasbene instrumente iz lokala, kdor pa hoče imeti aparate v gostilni, potem se naj vendar v lastno korist poslužuje ugodnosti, ki smo jih članstvu s precejšnjim trudom dosegli. Nikdo se ne more izogniti plačilu avtorskih nagrad, ker obstoja zakon, vezan za konvencijo v Bernu, kateri se zaradi gostilničarjev ne bo uknil. S tem je ta za našo organizacijo precej nečastna zadeva končana, kajti vsaka pogodba, se mora točno in v redu spolnjevati, sicer se zgubi v partnerja, ki ni v stanju izvršiti pogodb — zaupanje.

Važna razsodba državnega sveta v pogledu gostilniških koncesij

Državni svet je izdal pod št. 33.603-36 razsodbo v sledečem konkretnem slučaju:

Neka ženska je zaprosila sresko načelstvo v Čačku, da se ji izda dovolilo za otvoritev krčme. Združenje in občina sta se izrekli proti temu dovolilu, nakar je sresko načelstvo odbilo prošnjo. Stranka se je nato pritožila na kr. bansko upravo, ki je prizivala ugodila. Nato je gostilniško združenje vložilo nadzorstveno pritožbo na trgovinsko ministrstvo, ki je napadeno odločbo banske uprave razveljavilo. Proti tej odločbi ministrstva se je prosilka pritožila na državni svet, ki je nato izdal razsodbo te vsebine:

»Izdaja dovolil za upravljanje gostinskega obrta, katere koli vrste se vrši po svobodni oceni oblasti, oziraje se na obče interese in stvarno potrebo mesta in kraja, v katerem se naj obrat izvršuje (odst. 3. § 61. z. g.). Tedaj se izdaja dovolilo za to vrsto obrata po svobodni oceni oblasti z omejitvijo, da obstoji obči interes in stvarna potreba kraja, v katerem se obrat želi voditi.

V konkretnem slučaju pa vidi, da stvarna potreba za otvoritev še enega gostinskega obrata v Čačku, kjer želi tožilka otvoriti obrat ne obstoji, ker se v neposredni bližini nahaja več takih obratov. O tej okolnosti je bila banska uprava obveščena s poročilom sreskega načelstva in gostinskega združenja. Ker banska uprava ni vzela v oceno to činjenico ob priliki izdaje svoje razveljavljene odločbe, je tedaj ministrstvo po svoji nadzorstveni pravici z osporovanjem rešenjem pravilno postopalo ko je odločbo bana razveljavilo.

Pravico višjih oblasti (tu ministrstvo), da ocenjuje pravilnost odločb nižjih oblasti, ki so izdane po svobodni oceni, izvira iz hijerarhijske razdelitve

oblasti in pravice nadzorstva višjih nad poslovanjem nižjih oblasti. V tem slučaju spada svobodna ocena bana v hijerarhijskem smislu po § 418. odst. 4 obrt. zakona v nadzorstvo ministrstva trgovine in industrije, ki vodi vrhovno nadzorstvo v vseh predmetih, ki so urejeni z obrtnim zakonom. To je utemeljeno tudi po § 122. odst. 5. zakona o obče upravnem postopanju glasom katerega izmenjuje višja oblast v pritožbenem postopku odločbo nižje oblasti »v vsaki smeri«, vsled česar je bilo ministrstvo opravičeno, da vzame v oceno odlok bana in izda svoje rešenje.

Na podlagi te razsodbe se je razveljavila tedaj odločba bana drinske banovine, s tem pa se je tudi zmanjšalo število gostiln.

Gostinstvo v Nemčiji

(Nadaljevanje.)

Kakor se dovolilo, izdano fizični osebi ne sme vezati na čas, tako je dovolilo, ki se izda pravni osebi vezano na največ 30 let. Ko izteče navedeni rok, lahko dovoli obrtno oblastvo nadaljevanje obrta s podelitvijo novega dovolila na preklic. S tem ima obrtno oblastvo možnost, da od časa do časa presoja ali je dovolilo pravni osebi še potrebno ali ne. V tem se torej nemški predpisi razlikujejo od našega obrtnega reda, kjer ne loči čas trajanja dovolila za fizično in juridično osebo. Ko poteče namreč 30-letna doba se mora pri ponovni podelitvi preiskati, če je potreba za tako podjetje še podana, nadalje se mora obrtno oblastvo ozirati tudi na vodstvo obrata, v koliko je v redu in uspešno opravljalo svoj posel, na dobičkanost podjetja, kakor tudi na to, v koliko ni nastala v pogledu vrste gostov kaka sprememba, n. pr. obrat je bil pri izdaji dovolila namenjen v prvi vrsti boljšim slojem, tekom 30 let pa so ti sloji izostali in so začele zahajati v tak obrat druge plasti ljudstva. Če se ugotovi, da se je podjetje borilo tekom 30 let stalno z gospodarskimi težkočami — podjetje ni bilo rentabilno — potem je podan razlog, da se nadaljevanje obrata prepreči. Istotako se lahko obseg dovolila poveča ali zmanjša. Obrtni oblasti je tedaj prepovedano, da prilagodi število in vrsto obratov potrebam ljudstva, kadar se le za to nudi prilika. Zanimivo za nas je posebno ono določilo, ki onemogoča podaljšanje obrata v slučaju, če se ugotovi, da se rentabiliteta podjetja ni mogla doseči.

Važno je določilo (§ 6.), ki govori o zastopniku podjetja (Stellvertreter) katerega naš obrtni zakon ne pozna. Namestnik se dovoli na prošnjo in le po ugotovljeni potrebi od strani onega oblastva, ki izdaja gostilniška dovolila. Zastopništvo se dovoli tedaj le takrat,

Ugodno in toplo Ti bo,
če imeš boš peč

LUTZ - ovo

LUTZ, Ljubljana-Šiška — tel. 32-52

če nastopijo gotovi razlogi, ki ovirajo lastnika, da obrt osebno vodi, in sicer: 1) če je omejena njegova pravica pri razpolaganju imovine, 2) če se hoče še nadalje obratovati po smrti lastnika na račun vdove ali mladoletnih dedičev in 3) za časa zapuščinske razprave. Načelo je, da lastnik sam vodi obrat in da je torej zastopnik dopuščen le v izjemnih in v zakonu točno določenih slučajih. S tem se je hotelo preprečiti zlorabo, ki se je tudi v nemškem gostinstvu vršila in kakršna se vrši v naši, s takzv. poslovodstvom še danes. Obrtno kritje je tedaj v Nemčiji zaradi obstoječih strogih predpisov nemogoče. Zastopnik je oseba, ki opravlja na podlagi pogodbenega pooblastila obrat v imenu in na račun lastnika podjetja, dočim vodi v ostalem podjetje na svojo odgovornost popolnoma samostojno. Iz tega iz-

haja, da je položaj zastopnika različen od poslovođe (Geschäftsführer), ki opravlja obrat ali poedine njegove posle pod nadzorstvom ali vodstvom lastnika. Zastopništvo predpostavlja, da stopi zastopnik namesto podjetnika in da opravlja obrat samostojno. Poleg tega lahko sklepa zastopnik v imenu podjetnika vse pravne posle, tudi javno-pravnega značaja. Seveda se večkrat pojavi v poedinih slučajih težkoče, v koliko ni morda nastopil mesto zastopništva zakup. Merodajno pri presoji takega slučaja je to, da je za časa zakupa vezana gotova gospodarska nevarnost (riziko) in da vsled tega nastopa zakupnik kot lastnik podjetja, dočim zastopnik ničesar ne riskira.

Mi sm omenili, da se zastopnik postavi lahko le v izjemnih slučajih posebnosti takrat, kadar je lastnik podjetja oviran, da sam osebno vodi posle. Poglejmo si nekoliko predpise, ki urejajo zastopništvo za take slučaje. Zastopništvo se podjetniku ne dovoli, če so že za časa podelitve dovolila obstojali razlogi za postavitve zastopnika. Zastopnik se lahko postavi vsled telesne hibe, ki je po podelitvi nastala, n. pr. zaradi bolezni, zaradi visoke starosti, ali zaradi daljše odsotnosti iz kraja podjetja, katere ni mogoče pod nobenim pogojem preprečiti. In tudi v tem slučaju se dovoli zastopnik le tedaj, če se ne more priti v odsotnosti podjetnika z njim redno in hitro v vezo. Velikost obrata še ne opravičuje postavitve zastopnika. Ravno tako ne tudi otvoritev več podružnic, ker je po naziranju zakonodavca možno osebno voditi več obratov z nastavitvijo uradnikov.

Po smrti podjetnika naj se omogoči vdovi in mladoletnim dedičem nadaljevanje obrata. Edino če je vdova postala nevredna zaupanja se lahko odvzame dovolilo njenega moža. Ti predpisi soglašajo s predpisi našega obrtnega zakona. Pri tem je zanimivo, da lahko celo soprog po umrli lastnici gostilniškega dovolila nastopi kot zastopnik v zastopstvu svojih mladoletnih otrok. Iz vsega navedenega izhaja jasno, da se v Nemčiji ne trpi izigravanja obrtnih predpisov in so bila v to svrhu izdana taka obrtna določila, ki onemogočajo obrtna kritja, ki so pri nas na dnevnem redu. Kdor je gostilničar ta naj osebno vodi svoj obrat in taki ukrepi se nam zde tudi v interesu obrta umestni. Dalmatinski gostilničarji, ki so se v Sloveniji razpasli in ki se večinoma krijejo z dovolilom domačih gostilničarjev ne bi bili v Nemčiji mogoči.

Po nemških predpisih lahko izda policijska ali upravno oblastvo tudi »pred-dovolilo« ali »dovolilo za silo« (Noterlaubnis), če se podjetje preda drugemu interesentu, ki nima še stalnega dovolila v roki. Taka dovolila se izdajajo največ za 3 mesece, torej slično kakor pri nas. Izdaja pred-dovolila odvisi od tega, če prosilec lahko računa na ugodno rešitev svoje prošnje. Če niso v pred-dovolilu navedene kake izjeme, potem se pred-dovolilo nanaša na isto vrsto obrata, na iste pijače in na iste prostore za katere se je dovolilo zaprosilo. Pred-dovolilo pa se lahko izda tudi za zastopnika, če se v naprej ugotovi, da ni za ugodno rešitev take prošnje nobenih zaprek.

(Nadaljevanje.)

Poročila o količini, kakovosti in o cenah letošnjega vinskega pridelka

Srez Ljutomer: Poročilo z dne 27. X.: Trgatev v Ljutomerskih gorah je deloma končana, v nekaterih vinogradih ta čas še traja vinska trgatev. Grozdje je obrano ob ugodnem vremenu. Kakovost letošnjega pridelka je odlična, celo boljša od lanskega letnika, ki je posebno čistan. Količinsko pa se je letos pridelalo manj kot lani, ko je bila srednje dobra letina.

Vinski mošti imajo letos ugodne količine sladkorja in razmeroma malo kisl-

ne. Ljutomerska vina novega letnika bodo tedaj prav harmonična. Mošt iz mešanih vrst ima povprečno od 18 — 21% sladkorja, mošt iz kasnejše branega grozdja in sortirani pridelek je dal tudi po 26% sladkorja. Kislina se giblje od 6 do 12 ‰. Na slajenje vinskih moštov vinogradniki sploh ne mislijo.

Sklenjenih je tudi že več kupcij za nove mošte. Precej mošta se je takoj izvozilo v Nemčijo. Cene so od 3 din dalje. Sortirani mošti stanejo od 5 din naprej. Letos je pričela prevzemati mošt od svojih članov tudi Vinarska zadruga v Ljutomeru, ki si je oskrbela veliko založno klet. Že letos bo lahko nudila gostilničarjem večje količine kvalitetnega ljutomerčana.

Srez Krško: Poročilo z dne 27. X.: Množina vina v krškem srezu morda ne bo zaostajala za lansko letino. Kakovost pridelka je pri belih vinih boljša, ko lani, kisline imajo vina manj in tudi za 1% do 1½% več alkohola. Rdeča in črna vina so morda za spoznanje boljše, toda barva ni povsod zadovoljiva in zaostaja ponekod za lanskim pridelkom. Letina je kazala prvotno znatno ugodnejše, toda pridelek sta zmanjšala delno suša, delno dež, tako vina ne bo preveč, kakor se je prvotno računalo. Cene vinu za enkrat ni mogoče določiti, toda izpod 4 din za liter ne bo, seveda se bodo vina iz boljših leg plačevala tudi znatno bolje.

Srez Maribor desni breg: Poročilo od 26. X.: Razvoj grozdja je bil letos ob času zoritve povoljen. Grozdje je bilo ponekod zaradi suše nekoliko slabše razvito. Se je pa zaradi dosti padavin v mesecu septembru precej popravilo. Tudi je ostalo popolnoma zdravo do meseca oktobra. Precejšnje padavine v začetku oktobra so povzročile ponekod v nižjih legah malo gnilobe, vendar ta ni bila prehuda.

Splošna trgatev se je začela okrog 9. oktobra. Zaradi rahlega dežja so vinogradniki trgatev tu in tam pospešili in jo v glavnem okrog 20. oktobra končali. Mošti so tehtali povprečno od 18 do 20° po Klosterneuburški moštni tehtnici. Iz sortiranih nasadov in ob sv. Tereziji naprešani mošti so dosegli tudi do 23° sladkorja. Prav posebno so se odlikovale sorte: beli burgundec, laški razling in traminec.

Letošnji vinski pridelek ima izredno malo kisline. Na podlagi številnih kemičnih analiz je dognano, da vsebujejo mošti povprečno od 8 do 9‰ kisline, le pri moslavcu se je povprečje kisline sukal okrog 12‰. Da ne bodo ostala vina brez zadostne kisline, ki je potrebna, da se vino bolje ohrani je priporočljivo, da se letošnja mlada vina prvič pretočijo (pred Božičem). Letošnja vina bodo po kakovosti in v splošnem dosegla lanska, ponekodi bodo celo boljše. Odlikovala se bodo posebno po milem in harmoničnem okusu. Glede množine pa je letošnji vinski pridelek najmanj za ½ manjši od lanskega. Vzrok je bila polletna suša, vsled česar so ostale jagode drobne z debelo jagodno kožico in malo soka.

Prodaja moštov je trenutno več ali manj v zastoju. Gostilničarji kupujejo le za najnujnejšo potrebo. Čakajo na mlado vino ločeno od drož. Večje vinske trgovine nakupujejo le v omejenem obsegu. Pri prodaji moštov se vinogradniki v splošnem držijo minimalnih cen, ki so jih določile posamezne kletarske zadruge za svoje člane. Te cene bi bile za ljutomerski okoliš za mošte s 17° 3 din, z 18° 3.50 din, z 19° 3.75 din, z 20° 4 din, z 21° 4.25 din, z 22° 4.75 din. Za ormoški okoliš za 17° mošte 3 din, za 18° 3.25 din, za 19° 3.50 din, za 20° 3.75 din, za 21° 4.25 din in za 22° 4.75 din. Navedene cene veljajo za mešane mošte, dočim bodo zadruge plačevale za sortne mošte višje cene po dogovoru. Približno v istem razmerju se sučejo cene v drugih vinogradnih okoliših Slovenije. Sicer pa je vplival mednarodni položaj na vinski trg v slabem smislu, vendar izgledi sedaj niso preslabi, ker starih zalog vina ni veliko, letina v

Dalmaciji in Vojvodini pa je slabša, kot se je v začetku mislilo.

Srez Novo mesto: Poročilo z dne 26. X.: Letošnji vinski pridelek je zelo obilen in tudi kakovost prav primerna. Povprečni donos je bil skoro nad 60 hl na ha in je računati, da je v novomeški okolici dobiti najmanj 8.000 hl dobrega mošta oz. vina na prodaj. Prodajna cena pa je od 3.50 din za liter dalje, kvalitetna in sortna vina od 5 do 6.50 din za liter. Računa se, da bo znašal celokupni pridelek v najboljših vinorodnih okoliših nad 30.000 hl tedaj od tega gotovo 10.000 hl za prodajo v novomeškem - mokronoškem okolišu v novomeškem okraju. Z vso gotovostjo pa se mora računati, da bi bilo dobiti najmanj 4 do 6.000 hl dobrega vina za prodajo na razpolago.

Srez Dol. Lendava: Poročilo z dne 26. oktobra: Pridelka je po količini za 30 do 40% manj nego lani, kvaliteta pa je mnogo boljša od lanske. Mošti imajo za 3 do 4° sladkorja več ko lani. Povprečno so imela mešana vina 16.5° do 19.5°, sortirna vina pa 19 do 22.5° sladkorja. Povprečno ocenjeno je pridelano okoli 9.000 hl belega in 1.500 hl črnega vinskega mošta. Cena mošta je od 3.50 do 5 din za liter. Male zaloge lanskih vin se prodajajo od 4 do 6 din za liter. V mesecu maju 1940 bo v Lendavi kongres Vinarskega društva za dravsko banovino združen s sresko vinarsko razstavo.

Srez Črnomelj: Poročilo z dne 26. X.: Pridelke vinskega mošta v celi Belokrajini glede kakovosti je odlični. Pridelke presega 20.000 hl. Vinarska zadruga v Metliki ima cca 1.000 hl raznovrstnega vina. Posebno dobro kvaliteto imajo Nemanič Marko v Draščih, Arbenk Karl v Črnomlju, Matkovič Janko, Golek p. Dragatuš, Pečovar Josip, Stranška vas p. Semič. Cene so okoli 4 din za liter.

Srez Ptuj: Poročilo z dne 28. X.: Kvaliteta vinskega pridelka letos je v splošnem boljša od lanskega leta, posebno nizak je ‰ (pro mil.) kisline. Množina sladkorja po klosterneburški tehtnici v moštih posameznih sort je znašala od 16.5 do 22% v posameznih slučajih 24 do 24.8%.

Količina pridelka v tukajš. srezu pa je letos jako različna ter je v posameznih okoliših enaka lanskemu ali še celo višja. V splošnem torej skupni pridelek, bo pa za 20 in še več % nižji od lanskega. (Lanski pridelek je v tuk. srezu znašal približno 112.106 hl skupno.) Glavni vzrok je bil v tem, ker so spomladi med cvetom, rano cvetoče sorte mnogo trpele vsled obilnih padavin. V kamenitih strmih legah v poletnih mesecih je razvoj trte odnosno nastanka vsled suše tudi mnogo trpel.

Cene vinskim moštom (mešana) so bile približno te-le: V Halozah in ptujski okolici v Slov. goricah od 2.50 do 4 din za liter. Pri sortnih pa po najmanj 5 para pri 1% več. Tako, da je prišel liter sortnega vina z 20% sladk. po klo-

KAZINO

Pričetkom 1. 1940. oddamo v večleten najem povečano in preurejeno tovarniško restavracijo na Jesenicah. Le seriozni interesi naj se z lastnoročnim življenjepisom (ob navedbi družinskih in premoženjskih razmer, strokovnih izpričeval in znanja jezikov) obrnejo na naslov: Kranjska industrijska družba, Jesenice - Fužine, ki jim bo nato poslala razpis s podrobnimi pogoji.

sterneub. tehtnici na 4.50 din in več. V ormoškem okolišu se je plačevalo za mešane mošte od 2.75 do 4.50 din za liter. Pri sortiranih pa po dogovoru od 5 do 7 din v posameznih slučajih seveda tudi več.

Zaradi nepričakovano manjšega pridelka od lanskega leta, se opaža, da oni vinogradniki, katerim ni bila sila prodati moštov izpod preše, skušajo sedaj doseči še nekaj boljše cene od spredaj navedenih. Kakor je omenjeno, bo letošnji pridelek prav dober posebno tam, kjer se trgatev ni prezgodaj vršila.

Vendar letos zaradi izrednega vremena ni bilo opaziti napredka v kakovosti pri sortah, ki so bile trgane po 20. oktobru od onih, ki so bile potrpane okoli 15. — 17. oktobra 1939.

SERVIRANJE BUTELJNEGA VINA LASTNE POLNITVE PO GOSTIŠČIH

Kr. banska uprava nam je poslala sledeči razpis:

»V zvezi z razpravami pod toč. 3-b na seji poslovnega odbora banov. turist. sveta dne 22. maja t. l., kolikor je bilo načeto tudi vprašanje trošarine pri serviranju buteljčnega vina lastne polnitve, se pojasnjuje: Vino, ki ga gostinski podjetnik kupi in vketi v sodu in plača normalno občinsko trošarino, ne podleže višji občinski trošarini, ako ga je isti podjetnik, poslužujoč se lastne polnitve, pretočil pozneje v neetiketirane buteljke, ker se to vino ne more smatrati za fino vino, za katerega je določena višja občinska trošarina in ki se običajno servira se v zapečatenih in etiketiranih steklenicah.

Glede banovinske trošarine, ki znaša po 1 din na liter za vsa domača vina brez ozira na to, ali se točijo iz soda ali pa prodajajo v zaprtih steklenicah, le za šampanjec in druga peneča vina je trošarina višja (po 5 din na liter), od vin, ki imajo nad 18% alkohola, se pa pobira banovinska trošarina, kakor za špirit, prav tako ni pomislekov proti temu, da bi se vina prodajala v zaprtih, pa čeprav tudi etiketiranih steklenicah.

PODALJSANJE ROKA ZA VLAGANJE PRIJAV ZA ODMERO TOČILNE TAKSE

Glasom odloka Dravske finančne direkcije v Ljubljani št. 19.180/5-V-1939. z dne 17. oktobra 1939 se je rok za predložitev prijav za odmero točilne takse za triletnje 1940-1942 podaljšal do 15. novembra 1939, ker še niso dospeli od finančnega ministrstva naročeni prijavni obrazci. Istočasno se za 16 dni podaljšajo vsi roki, ki so v zvezi z redno odmero točilne takse, in kateri so naznačeni v št. 9. Gostilničarskega vestnika.

H koncu si dovoljujemo staviti vprašanje ali nimamo v Sloveniji nobene tiskarne, ki bi morda lepše in ceneje natisnile obrazce za prijavo v slovenskem jeziku? Čas bi že bil, da se v Sloveniji pošiljajo tiskovine, ki jih razpošiljajo davčne uprave, v slovenščini, da jih bodo davkoplačevalci tudi razumeli.

NOV PRAVILNIK O POTNIH LISTIH ZA ŽIVINO

Kmetijski minister je predpisal nov pravilnik o izdajanju živinskih potnih listov.

Pri manipulaciji z živinskimi potnimi listi, ki so javne listine in služijo kot dokaz o svojini, poreklu in zdravju živine bodo pobirale občinske oblasti pristojbine, in sicer:

1. Za izdajo enega potnega lista 1 din.
2. Za prenos pravice lastništva na živinskih potnih listih, odnosno pri opisane enega dela kupljene živine iz živinskega potnega lista 0.50 din.
3. Za obnovo zdravstvenega potrdila

in za potrdilo o spremembi kraja bivanja 0.50 din.

Razen s temi pristojbinami se živinski potni list ne sme obremenjevati z nobenimi drugimi pristojbinami, za katere ne obstoji posebno odobrenje finančnega ministrstva.

NASTANJEVANJE VOJSKE

Glede vprašanj tičočih se odškodnine za zgradbe v katerih se nastani vojska pojasnjujemo, da so odškodnine urejene v št. 11 Služb. lista dravske banovine z dne 7. februarja 1934 in v številki 41 Služb. lista z dne 22. maja 1935. Kar se tiče odškodnine za nastanitev vojske v rednem stanju po privatnih zgradbah, daje država odškodnino v denarju. V to svrhu mora predložiti občina komandantu pristojne divizije (pri nas Dravski divizijski oblasti v Ljubljani) spisek vseh tistih državljanz, katerih stanovanje in zgradbe so se zaradi nastanitve zasedle in ki imajo po zakonu pravico do odškodnine. Odškodnino določa mešana komisija sestavljena iz predstavnika vojske, upravnega in občinskega oblastva. Predsednik občine je dolžan predložiti spiske pristojni divizijski oblasti v 10 dneh po nastanitvi, dočim izda divizijska oblast v 30 dneh po prejemu spiska odločbo ter pošlje tudi denar. Občinski predstojnik mora izplačati odškodnino v treh dneh po prejemu denarja in o izvršitvi obvestiti komandanta divizijski oblasti. K temu še pripominjamo, da so od nastanitve izločeni prostori, ki so gospodarju in njegovi družini neobhodno potrebni za stanovanje. Ti predpisi veljajo kakor rečeno le za nastanitev v mirnem času.

Kdaj se smatra vinski mošt za vino?

Vinski mošt se smatra za vino, začeniši z dnem 12. novembra. Od tega dne dalje se plača banovinska trošarina 1.- Din od litra.

Krško in okolica

Krški okraj se razteza na desnem bregu Save od izliva potoka Škendrovca pri Zagorju do izliva Bregane v Savo. Na zahodu meji Krka proti novomeškemu okraju. Na jugu gre meja čez široki hrbet gozdnatih Gorjancev z najznačilnejšimi vrhovi: Opatovo gorro, Kobiljo, sv. Gero ali Trdinovim vrhom, ki se končujejo proti vzhodu z vinorodnim gričevjem, kjer se nahaja znamenita Gadova peč s priznanim vinskim pridelkom.

V zgornjem delu krškega okraja se dviga Dolenjsko gričevje, ki v splošnem nima povprečno mnogo nad 500 m višine; le v severnem Zasavskem hribovju se povzpne 1219 m visoki Kum, priljubljeni izletni vrh poleg številnih domačinov ljubljanskim, zagrebškim in celjskim turistom. Na jugu okraja se razprostira rodovitno Krško polje z velikanskim hrastovim gozdom, Krakovo imenovanim, med Rako, Kostanjevico in Leskovcem. Pritoki Save v krškem okraju so: Krka, Mirna in Sópota.

Na raznih krajih krškega okraja, največ pa na Krškem polju so odkrili bogata predzgodovinska najdišča iz hallštatske in laténske, pa tudi iz poznejše rimske dobe. V tistih časih je vodila prometna cesta iz Emone skozi Praetorium Latobiorum (Trebnje)

Neviodunum (Drnovo pri Krškem) in naprej proti Sisku. Iz Nevioduna je držala cesta proti severu v Celje in Ptuj. Prometno cesto po Krški dolini so Rimljani zavarovali s trdnjavami od Novega mesta do Brežic. Da so gosposodovali v teh krajih Rimljani ter prebivali tukaj njihovi vojaki in uradniki, o tem nas prepričajo številne izkopanine: rimski kameni in mejniki z latinskimi napis; bronaste okrašene zapestnice, pasovi, fibule, igle, noži, sekire, keramični predmeti itd. Največ takih dragocenih najdb so dobili v izkopanih grobovih, ki so bili večinoma zidani in obokani, nekateri celo slikani. Mrliče so Rimljani pokopavali ali sežigali, pepel pa shranjevali v posebnih lončenih posodah, urnah. Pri Čatežu v bližini izliva Krke so našli z idom in s stolpi utrjeno gradišče. Tam, v taboru odkopana cerkev, je prva doslej znana starokrščanska cerkev v Sloveniji. To gradišče pri Velikih Malencah je zapiralo vhod v Krško dolino.

Neviodunum je stal na mestu sedanje vasi Drnovo in je bil na zelo visoki stopinji kulture. Mesto je bilo cvetoče, obširno in razkošno opremljeno z lepimi hišami, v katerih so bila tla iz mozaika. Imelo je kopalnice in svoj vodovod, po katerem je dobivalo čisto studenčnico z Gorjancev pod Krko do sedanjega Drnovega. Še dandanes naletijo na raznih krajih na ostanke

starodavnega rimskega vodovoda. Neviodunske izkopanine so raznesli daleč po svetu, mnogo jih hrani Narodni muzej v Ljubljani, še več pa dunajski muzej. Mesto je bilo porušeno v dobi preseljevanja narodov in se ni nikdar več dvignilo iz razvalin. Tudi v srednjem in novem veku so bile na Krškem polju važne prometne ceste zaradi njegove lege na prehodu v sosednjo Hrvatsko. Iz Kostanjevice, ki je bila važno trgovsko središče, je šla pot v Žužemberk. V dobi turških vpadov so Turki pogosto prodirali po Savski dolini čez Krško polje in po dolini Mirne.

Sedež krškega okraja je mesto Krško, s prijazno lego na desnem bregu Save, tam, kjer se končuje savska soteska ter se začneja širiti v prostrane ravane, v rodovitno Krško polje. Tukaj se je razvilo mesto na ozkem prostoru med Savo ter z gozdovi zasajenim hribovjem v dolžini poldruga kilometra. Vinorodno gričevje nad mestom nam nudi s svojimi holmi, grapami, hrami in zidanicami kaj lepo, zanimivo in pestro sliko. Že dobro četrt ure od Krškega se ti nenadoma odpre velika nižina, vidi se, kakor da bi se odmikale gore in gorice vedno bolj in bolj. Tukaj se Sava razširi, postaja precej deroča in napravljaja majhne otoke, porastle z vrhovjem. Kaj lepa so polja, vinogradi na ribih, na vrhovih pa cerkvice, odkoder se lahko pregleda vse dolino. Pre-

bivalci na gričevju se imenujejo Hribci, v ravnini pa Poljanci.

Kraj, kjer stoji mesto, je bil obljuden že v rimski dobi, predzgodovinska gradišča pa segajo celo v dobo mostišč. Že za časa Rimljanov je bilo tukaj važno savsko pristanišče. V 14. stoletju je dobila naselbina trške pravice, gospodarji so bili krški graščaki. Zaradi neprestanih hudih turških vpadov pa je cesar Friderik III. povzdignil Krško v mesto, ki je dobilo svoj grb, lastno sodno oblast ter svoboščino vseh graščinskih dajatev in bremen. Še dandanes hrani Krško znake nekdanjih pravic in mestne avtonomije: srebrni pečat z mestnim grbom, dva stara grba na traku iz l. 1526 in 1623 ter srebrno sodno palico z zlatimi vložki. Poleg tega so ostale še razne listine s privilegiji v mestnem arhivu, deloma pa v Narodnem muzeju v Ljubljani. Proti koncu 15. stoletja so zgradili zaradi boljše obrambe pred Turki mestno obzidje, ki se je ohranilo do 18. stoletja. V severnem delu mesta je stal nekdanji krški grad, Stari grad imenovan, ki pa je že nad 150 let v razvalinah. Bil je nekoč tudi last Celjskih grofov. Po smrti zadnjega Celjskega grofa Ulriha I. je dobila njegova vdova Katarina, hčerka srbskega despota Jurija Brankovića grad v dosmrtni užitek. Pozneje je grad prešel na Habsburžane ter je večkrat menjaval lastnike. Slavni kronist Valvasor nam je

OPOZORILO

gostilničarjem, ki imajo v svojih gostinskih lokalih radio-aparate in gramofone

Po tarifah avtorskih nagrad za glasbene prireditve, ki jih ima pravico pobirati pooblaščen avtorsko-pravno posredništvo Društvo jugoslovenskih glasbenih avtorjev — na kratko »UJMA« — se mora od 1. junija 1939 dalje plačevati avtorska taksa tudi za radijske aparate in gramofone v gostinskih lokalih. Te nagrade so določene sicer na mesečnih 30 din, vendar se je »Zvezi združenih gostilničarskih obrti dravske banovine« posrečilo skleniti z generalno direkcijo UJMA v Beogradu sporazum z dne 28. januarja 1938, ki določa sledeče:

1) Gostilne na področju dravske banovine plačajo avtorski honorar mesečno 10 din, izvzemši mesta Ljubljana in Maribor, kakor tudi »Združenje za Maribor-okolico, ki v Zvezi ni včlanjeno.

2) Avtorski honorar mesečnih 10 din pobira Zveza za šest mesecev hkratu naprej za vse lokale, nabrano svoto pa mora predkazovati na čekovni račun UJMA ter pošiljati hkratu seznam plačnikov.

3) Oni gostilničarji, ki tega honorarja ne plačajo pravočasno, morajo plačati celo tarifo, mesečnih 30 din in pobira to takso UJMA sama.

Na podlagi tega dogovora, ki je bil dosežen samo za dravsko banovino, je Zveza večkrat pozvala pri njej včlanjena Združenja, da pri svojih članih poberejo to avtorsko takso, vendar se

Vsak, ki potrebuje dobro peč naj ve, da je to

LUTZ - peč

Tovarna LUTZ-peči Ljubljana-Siška tel.32-52

številna združenja odnosno člani tem pozivom niso odzvali in tako UJMA iz tega naslova ni prejela vplačil iz srezov: Kočevje, Novo mesto, Črnomelj, Skofja Loka, Radovljica, Brežice, Gornji grad, Dravograd, Murska Sobota in Ptuj, ako izvzamemo posamezne plačnike, ki so na podlagi časopisnih vesti izpolnili svoje dolžnosti.

Zato je UJMA sama iskala in našla pota, da zajame za plačilo te avtorske takse vse gostinske obrate, naravno tudi za dobo nazaj in sicer od 1. VI. 1937 dalje. Na podlagi svojih točnih poizvedb je pozvala s posebnimi okrožnicami številne gostilničarje sama, da plačajo zaostanek in je pri tem navajala, da znaša za čas od 1. VI. 1937 do 31. XII. 1937, avtorska taksa za radijske aparate v gostinskih obratih mesečno 30 din. Na predstavko Zveze, da velja sporazum od 28. I. 1938 tudi za nazaj, in znaša avtorska taksa za ves čas mesečno samo 10 din izvzemši zgoraj pod točko 1) navedene gostilničarje, je poslovni

UJMA za dravsko banovino v Ljubljani, Resljeva cesta 13, prosila generalno direkcijo za navodila, odnosno je predlagala, da se z ozirom na težke sedanje prilike računa za ves čas mesečno samo 10 din. Generalna direkcija UJMA v Beogradu je z dopisom z dne 26. X. t. l. prepustila odločitev tukajšnji poslovni, ki daje s tem sledeče na znanje:

a) Pristanemo na predlog Zveze, da velja avtorski honorar za radijske aparate in gramofone v gostinskih obratih mesečno samo 10 din, izvzemši v Ljubljani in Mariboru, ter v območju Združenja za Maribor-okolico.

b) Pozivamo vse gostilničarje in kavarnarje, ki imajo v svojih gostinskih obratih radijske aparate in gramofone, da najdalje do 15. novembra 1939 plačajo na čekovni račun Poštne hranilnice v Beogradu štev. 59.151, glaseče se »Autorska poslovnična združenja jugoslovenskih muzičkih avtorov (UJMA) — Ljubljana« ves zaostanek in sicer za vse one mesece, ko so morali plačati pri pristojnem Davčnem uradu državno takso za radijski aparat ali gramofon v gostinskem obratu. To vplačilo se mora izvršiti tudi v primeru, ako posamezni gostilničarji in kavarnarji ne bi prejeli posebnega plačilnega opomina od »UJMA«. Plačilo te avtorske takse naj se izvrši za ves čas do vstetega decembra meseca 1939.

c) Oni gostilničarji in kavarnarji, ki se današnjemu pozivu ne bi do 15. novembra t. l. odzvali, četudi so medtem morda UJMI sporočili, da niso imeli radijskega aparata ali gramofona v svojem gostinskem obratu, izgubijo ugodnost navedeno pod a) in bodo morali plačati mesečno 30 din od 1. VI. 1937 dalje, kakor tudi odvetniške stroške, ker bo UJMA zaostanek po odvetniku iztirjala. Pri pristojnih Davčnih uradih bo v pravnem postopanju mogoče natančno ugotoviti, za kateri čas je posameznik plačal državno takso.

č) Avtorska taksa se mora plačati za radijske aparate in gramofone v gostinskih obratih in plačilo za radijski aparat ne zadostuje.

d) Ker velja zgoraj omenjeni sporazum samo do 31. decembra 1939, se bo moral od 1. I. 1940 dalje skleniti nov sporazum in bodo navodila sledila.

V Ljubljani, dne 27. oktobra 1939.

»UJMA«.

KAKO JE S PREGLEDOM VINOGRADNIŠKIH KLETI ZAKONSKEGA DRUGA, KI IMA ZA SOPROGA GOSTILNIČARJA ALI GOSTILNIČARKO?

Svoječasno smo prinesli dobesedno razsodbo upravnega sodišča s katero je sodišče ugotovilo, da kontrolni organi nimajo zakonite osnove za službeni pregled vinske zaloge vinogradniške kleti zgolj na podlagi dejstva, da je žena ali soprog gostilničarka ali gostilničar. Kr. banska uprava se na to razsodbo ne ozira ter trdi, da taka razsodba, ki se

po Savi navzgor, navzdol pa so vozile ladje tržaško blago. Od hrvatske meje do Zaloga pri Ljubljani je bilo 14 vlačilnih postaj. Posavci so zaslužili z živino mnogo denarja. Pogosto je plavilo na Savi toliko ladij, da je po vseh vaseh primanjkovalo živine. Tudi krški gostilničarji in mesarji so dobro tržili, pa tudi mnogo delavcev je imelo zaslužek ob Savi, ker so trgujevali, pota pripravljali in ograje zidali. V Krškem so izdelovali ladje, čolne in vlačilne vrvi. Leta 1862. je stekla železnica iz Zidanega mostu v Zagreb, ki je zadala smrtni udarec savskemu brodarstvu.

V 16. stoletju se je začel širiti, kakor drugod v naših krajih, tudi v Krškem protestantizem. Na Krčane je vplival najprej Primož Trubar sam, ki je služboval nekaj časa v bližnji Loki pri Zidanem mostu in v St. Jernej ter prebival malo časa tudi v Krškem. Kmalu se je naselil tukaj protestantski predikant Ivan Weixler in Vlahovič, bivši župnik v Kostelu, katerega je pozneje pregnal leskovski župnik. Večina krških meščanov je sprejela Lutrovo vero, v kateri je vztrajala do začetka 17. stoletja kljub zatiranju in preganjanju. Najbolj navdušene za protestantizem so bile ženske, ki so nekoč celo navalile na katoliškega župnika Polidorja pl. Monagnano. Novo vero sta širila tukaj tudi znameniti protestantski pisatelj sv.

Gostilničarji in gostilničarke pazite na predpise trošarinskega pravilnika!

tiče poedinega konkretnega slučaja ne smatra za judikat, ki bi se raztegnil na ostale slučaje. Iz tega razloga kr. banska uprava tudi ni spremenila svoječasnih navodil finančnim organom, ki imajo nalog, da še nadalje kontrolirajo kleti vinogradnikov, katerih zakonski drugi se bavijo z gostilničarskim poslom in žive v skupnem gospodinjstvu.

Iz tega izhaja, da bo vsak tak vinogradnik, ki se bo protivil pregledu vinogradniških kletí od strani sreskega načelstva kaznovan in da bo kaznen banska uprava v slučaju priziva tudi potrdila. S tem bo sleherni vinogradnik prisiljen vložiti tožbo na upravno sodišče, če bo hotel doseči črtanje kazni.

Kr. banska uprava trdi, da ne more spremeniti svojega stališča, ker hoče preprečiti tihotapstva, ki jih je posebno v takih slučajih v vinorodnih krajih šestokrat ugotovila.

Hotel in gostilna se odda v najem.

Ponudbe na upravo lista pod šifro »Ljubljana«.

ZASTOPNIKI GOSTILNIČARJEV PRI REKLAMACIJSKIH ODBORIH

V reklamacijskem odboru v Ljubljani so gg.: Majcen Ciril, restavrater na Glavnem kolodvoru v Ljubljani, Peterlin Miro, hotelir v Kranju.

V reklamacijskem odboru v Celju so gg.: Blatnik Simon, gostilničar, Stara vas pri Velenju, Krulej Ernest, gostilničar, Sevnica ob Savi.

V reklamacijskem odboru v Mariboru so gg.: Rozman Alojzij, gostilničar, Prevalje, Majcen Alojzij, restavrater na Glavnem kolodvoru v Mariboru.

V reklamacijskem odboru v Novem mestu so gg.: Windischer Josip, hotelir v Novem mestu, Podboj Ivan, gostilničar, Ribnica.

Hišne lekarne

Z ozirom na dejstvo, da so gostilne često oddaljene od zdravnikov in lekarn in da je v pogostih slučajih nujna pomoč bodisi domačinu, kakor tudi gostom potrebna, je zvezna uprava organizirala nakup hišnih lekarn za gostilniške obrti.

Hišna lekarna vsebuje 29 različnih zdravil za rane, opekline, slabost, glavobol, zobobol, razne zavoje, obliže, razkuževalna sredstva, škarje, pinceto in navodila.

pisma, krški domačin Jurij Dalmatin ter Adam Bohorič, slovničar v protestantski dobi in ustanovitelj pravopisa bohoričice. Ta je ustanovil v Krškem protestantsko šolo, ki pa je z njegovim odhodom v Ljubljano prenehala.

Kmetijski upori v 16. stoletju so zajeli tudi Krško z okolico. Od graščakov neusmiljeno tlačeni kmetje so navalili leta 1515. na gradove, ki so jih oropali, deloma pa porušili in zažgali, tako n. pr. Šrajberski turn v Leskovcu, na Raki, Mokronogu, v Boštanju in Rukenštaju ali Teriški grad. Veliko hujši je bil upor hrvatskih in štajerskih kmetov l. 1537., katerega je največ zakrivil krvoločni graščak Ferenc Tahy v Podsedu. Vseh upornikov je bilo okrog 20.000. Najprej so zavzeli Brežice, nato pa je udarilo 2500 kmetov v Krško. Tukaj je planil nadjne graščak Jošt Thurn s 500 dobro oboroženimi Uškoki. Le malo upornikov je ubežalo, nad tisoč jih je padlo v boju, mnogo pa utonilo v Savi. Tako žalostno je končala borba za »staro pravdo«.

Mnogo je trpelo mesto z okolico tudi od kuge in turških vpadov v 15. 16. in 17. stoletju. Valvasor tudi poroča o hudih potresih l. 1628. in 1632, ki sta naredila mestu mnogo škode. Počelo pristavlja, da so zvonovi cerkve »naše ljube Gospe« v Leskovcu zaradi močnega potresa sami od sebe zvonili. Porušilo se je mnogo gradov, cerkva

Vsa ta sredstva so shranjena v lični skrinjici 33×33×16 cm.

Cena teh lekarn se ravna po številu naročil.

Ce bo zveza prejela s svojega področja do 50 naročil, potem stane hišna lekarna . . . . . 310 din
od 50 — 100 naročil . . . 280 din
od 101 — 200 naročil . . . 270 din
od 201 — 350 naročil . . . 260 din
od 351 — 500 naročil . . . 250 din
od 501 dalje . . . . . 240 din.

Ker skačejo cene zdravilom, so navedene cene obvezne le za naročila, katera bo zvezna uprava prejela najkasneje do 1. decembra. Po tem terminu gori navedene cene ne veljajo.

Kdor želi imeti hišno lekarno doma, ta naj pohiti z naročilom in nakaže 310 din. Zvezna uprava bo povrnila razliko, če se bo cena zaradi večjega po lestvici omenjenega naročila znižala.

Prijateljem dobre vinske kapljice!

Ako ljubite dobro kapljico in želite imeti nemoten užitek, pridajte vinu približno tretjino Rogaške slatine »Tempel«. Okus bo popolnejši in — — —

Rogaška slatina ima še to prijetno lastnost, da prepreči neprijetne posledice kakor glavobol, zgago, želodčno kislinost itd.

Vzemite torej k vinu v e d n o Rogaško slatino »T E M P E L« !

Rogaška Slatina

ohranil v svojem znamenitem zgodovinskem delu sliko mogočnega krškega gradu z mestnim obzidjem in stolpi.

V prvi polovici 15. stoletja je v Krškem posebno cvetela usnjarska obrt z lastno zadrujo. V mestu je bilo takrat mnogo usnjarjev, ki so se pisali večinoma za Baniče. Zadruga je imela svoje znamenje, majhno kadico, v kateri je stal mož, po usnjarsko napravljen. To znamenje je viselo pri vsakem cehovskem mojstru na stropu. Kadarkoli je bil izvoljen nov cehovski mojster, so prenesli zadržno znamenje k njemu. Hudo domišljivi ljudje so pa vpili skozi okna, da nesejo »umazanega Miha«. Imenitna je bila tudi čevljarska zadruga. Iz 17. stoletja ohranjeni zadržni pečatnik ima znamenja čevljarskega stanu: čevlji z ostrogo in dva noža. Najstarejša zadruga v slovenskih mestih sploh, je bila krojaška zadruga, od katere je ohranjen register iz leta 1399. V ta svoj nemški zapisnik so zapisovali krški krojači imena živih in umrlih krojačev, vsakoletno izvolitev novega cehovskega mojstra, kdaj se je nov pomočnik izučil in postal prost.

Savsko brodarstvo, ki je imelo svoj začetek že v dobi starih Rimljanov, je posebno cvetelo v srednjem in novem veku ter je imelo v Krškem važno postojanko. Z blagom, lesom, vinom in žitom natovorjene ladje so vlekli iz Hrvatske, Slavonije in Dolenjske s konjsko ali volovsko vprego

in drugih poslopij. Ob raznih primerih je mesto tudi zelo trpelo zaradi povodnj. Proti koncu 17., zlasti pa v začetku 18. stoletja je bila tudi v Krškem razširjena prazna vera v čarovnice. O teh poročila latinska kapucinska kronika, najstarejša kronika krškega mesta, da je spravila sramotna čarovnija Krško na slab glas, kajti samo v dobi župnikovanja Ivana Jurija Tratnika je bilo sežganih na grmadi zaradi čarovništva okrog 40 oseb, med njimi celo žene in hčere meščanov in mestnih svetovalcev. Zlasti se omenja žena mestnega sodnika Matije Juriša, ki je bila usmrčena leta 1709., in njena hčerka Marija Colnarič, katero so leta 1714. sežgali na grmadi. Zanimivo je, da je naredilo konec takim pravnim zablodam mestno ubožstvo, zakaj take pravde so bile zelo dolgotrajne in drage. Samo v dobi enega mestnega sodnika, Luke Sogarja, se je izdalo za sodnijske invršitve 1348 gold., čeravno se premoženju bogatih čarovnic ni prizanašalo.

Krško sme biti ponosno na to, da je imelo v svojem obzidju slavnega kranjskega zgodovinarja Valvasorja zadnje dni njegovega burnega in trudapolnega življenja. Baron Ivan Vajkard Valvasor, rojen 1641. v Ljubljani, je porabil vse svoje velikansko premoženje, obstoječe iz več graščin, za izdajo znamenitega dela »Die Ehre des Herzogthums Crain« (Slava vojvodine

KVALITETE

Izvesite cenike jedil, pijač in prenočišč!

Po uredbi o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije morajo biti v gostinskih obratih izvešeni ceniki jedil in pijač, v kolikor niso gostom na razpolago jedilni listi — V sobah za tujce pa morajo biti izvešeni ceniki prenočišč — Podrobnejša pojasnila dobite pri pristojnih združenjih

Zagorju od 30. 11. 1909.; v Žalcu pred 10. 8. 1902., točna ugotovitev nemo-goča radi izgube arhiva. Po izjavah starejših članov ca. 50 let.

Raznoterosti

— Določevanje količine alkohola v krvi. Po Widmarkovi metodi je pričel preizkuševati kemijski oddelek Higien-skega zavoda v Ljubljani. Tovrstne preiskave pridejo v poštev predvsem pri prometnih nezgodah in kršenju cestno-policijskih predpisov, da se ugotovi eventuelno alkoholizirano stanje krivcev. Oddelek dela tudi na organizaciji pravnega in pravočasnega odvzemanja ter dostavljanja krvi v preiskavo.

— Vlaganje prijav za napoved zgra-darine. Na podlagi zakona o neposred-

nih davkih morajo vsi davčni zavezanci zgradarine, kakor tudi tisti, ki bivajo v letoviških in zdraviliških krajih vlo-žiti od 1. do 30. novembra t. l. davčne prijave za zgradarino za davčno leto 1940. Pregledovanje in overovljenje davčnih prijav iz formalne in materialne strani se mora po predpisih toč. 11. pravilnika k čl. 34. zakona o neposrednih davkih izvršiti v manjših davčnih upra-vah najkasneje do 25. januarja, v večjih pa najkasneje do 15. februarja 1940.

Opozorilo prevoznikom blaga z motornimi vozili. Kr. banska uprava opozarja, da mora imeti vozač motor-nega vozila vedno pri sebi prepis do-volila in če sta določena, tudi vozni red in tarifo. Vozila za prevoz smejo spremljati poseben spremljevalec, ki ga je odredil pošiljatelj blaga, ali de-

PETER STEPİČ

(Lastnik Mirko Stepič)

Veletrgovina z vinom

Ljubljana VII. (Sp. Šiška)

Telefon 2171

se priporoča cenj. gostilničarjem s solidno postrežbo prvovrstnih vin

SPECIALNA TVRDKA ZA HARMONIKE

IZDELOVANJE HARMONIK JOSIP FLEISS

(Prej F. Lubas & sin)

LJUBLJANA, TYRŠEVA 36

lavci zaposleni pri razkladanju in opravljanju nadaljnjih del na blagu. Izrabna nosilnost vozila mora biti na vidnem mestu naznačena. Nedopustno je torej prevažanje drugih oseb, preobremenjevanje vozil in prekoračenje maksimalno dovoljene brzine.

— Hotel za 350 milijonov dinarjev. Eden največjih hotelov na svetu pod imenom »New Yorker« v New-Yorku je stal 350 milijonov dinarjev. Gen. ravnatelj tega hotela je Ralph Hitz. Ta Hotel ima 54 nadstropij z 2500 sobami. V letu 1930. je imel 2 in pol milijona posetov. Uslužbencev je 1700, ki razumejo skupno seveda 33 jezikov. Hotel-ska pralnica lahko dnevno opere preko 20.000 kg perila, dočim se razbije porcelana na leto cca. za 1.000.000 din.

— Kralj hotelirjev — Cezar Ritz. Skoro v vsakem večjem mestu najdemo hotel z imenom »Ritz«, ki je imenovan po kralju hotelirjev Cezarju Ritzu. Imenovani se je rodil v francoški Svici, svojo karijero pa je začel v Parizu leta 1867. na svetovni razstavi. V Parizu je zgradil majhen toda eliten hotel z najboljšo kuhinjo, katerega je obiskovala najboljše in seveda tudi najboga-tejša tedanja evropska publika.

Dobro ohranjen

kavarniški biljard

(baročni slog) komplet ugodno prodam ali zamenjam za dobro ohranjen pianino. —

KOSAK PAVEL, gostilničar, Kamnik-Graben 10

Parna pekarna in slaščičarna

ŠTEFAN ZALAZNIK

Ljubljana, Šv. Petra c. 25

priporoča cenj. gostilničarjem svoje prvovrstno pecivo in slaščice

Domača žganjarna in destilacija

„JELEN“

Velika zaloga vseh vrst pristnega domačega žganja, raznih likerjev, ruma, malinovca, vermoutha itd. na drobno in na debelo. - Dobro blago! - Nizke cene!

IVAN ZALETEL

Telefon števil. 710

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

DELNIŠKA
DRUŽBA
PIVOVARNE

„UNION“ • LJUBLJANA

PRIPOROČA SVOJE IZBORNE IZDELKE:

SVETLO IN ČRNO
UNION PIVO

v sodih in steklenicah vsem cenj. gostom in gostilničarjem

Z odličnim spoštovanjem
Delniška družba pivovarne
„UNION“ • LJUBLJANA